

A kistarcsai deportálás (április 30.), valamint Észak-Erdély és más területek gettósítása nyomában, amely szintén számos áttérteket érintett, a bíboros május 10-én újból felkereste Sztójajt. Ez alkalommal sem a zsidók sorsa aggasztotta. Azt sürgette, hogy a gettókban és a munkaszolgálatos-századokban különítsék el az áttérteket a zsidóktól, és teremtsenek nekik lehetőséget vallásuk gyakorlására. A deportálásokkal kapcsolatban sürgette Sztójajt: gondoskodjék arról, hogy a deportáltakat kellő eljárás nélkül ne foszthassák meg életüktől. A gettókat illetően különösen az nyugtalanította, hogy az erőszakos átköltöztetések sok kereszténynek terhére voltak.

A hercegprímás számos forrásból, így saját püspökeitől is tájékozódhatott az ország sok vidékén folyó zsidóellenes hadjáratról. 1944. május 11-én például Hamvas Endre csanádi püspök tájékoztatta arról, hogy milyen borzalmakat kellett kiállniuk Magyarkanizsa, Zenta, Zombor és más települések zsidóinak, amikor május elején Szegedre költöztették át őket. Hamvas püspök hangsúlyozta, hogy bármilyen rossz volt is a helyzetük – sokukat a szegedi szalámigyár disznóóljaiban helyezték el –, a hírek szerint Kassa és Nyíregyháza zsidói sokkal rettenetesebb helyzetben vannak. Akármilyen mély volt is azonban Hamvas püspök felháborodása, szükségesnek látta hozzáfűzni, hogy a helyi papság azon fáradozik, hogy „mentítse az áttérteket a gettósítástól, vagyis különválassza őket a zsidóktól”¹⁹.

A tömeges deportálások kezdete, május 15-e után két nappal Serédi bíboros körlevelet adott ki a püspököknek, melyben összefoglalta az egyháznak az áttértek érdekében végzett tevékenységét és az ebben elért eredményeket. Megindokolta, miért nem szólt nyilvánosan a kormányzat által tett intézkedésekről és az egyház közbelépéséről: szerinte egy ilyen lépéssel „a kormány helyzetét ne nehezítsük; senkinek [talán a németekre céloz] ürügyet ne szolgáltassunk... egyházunk és katolikus intézményeink jogainak támadására”²⁰.

A közvélemény hallgatása és a bíborosnak a zsidók helyzete iránt megnyilvánuló közömbössége elképesztette a pápai nunciust és némely püspököt. Május 27-én Apor püspök helytelenítette Serédi bíborosnak azt a döntését, hogy ne hozzák nyilvánosságra az üldözéseket és az emberi jogok megsértését. Kérte a bíborost, a magyar katolikus egyház fejét, hogy bocsásson ki mindenki számára érthető nyelven megfogalmazott pásztorlevelet a fennálló helyzet vallási és erkölcsi következményeiről, vagy legalább engedélyezze, hogy széles körben terjesszék április 23-i memorandumát, vagy adjon szabad kezét a püspököknek híveik tájékoztatásában és eligazításában. A nuncius, Angelo Rotta, június 8-án, a kárpátaljai és észak-erdélyi deportálások befejeződésének másnapján, felkereste Serédi